

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 3 - 1974

(Tijdvak van 1-3-1974 t/m 31-3-1974)

I N H O U D

Nr. 1.177.983	Blz.
De relatie van de CPN tot enkele andere communistische partijen	1
De CPN en de Statenverkiezingen	4
Conferentie van oppositionele vakbondsleden	7
Communistisch streven naar Europese vakbondseenheid	9
Grafische voorstellingen	

De relatie van de CPN tot enkele andere communistische partijen

Door een aantal standpuntbepalingen in "De Waarheid" heeft de CPN-leiding in de afgelopen maanden haar onafhankelijke opstelling in de internationale communistische beweging weer eens voor het voetlicht gebracht.

Eind januari was er de conferentie van Westeuropese communistische partijen in Brussel, waar de CPN slechts vertegenwoordigd was door een waarnemer die, conform de verwachting, op geen enkele wijze aan het verloop van de conferentie een bijdrage heeft geleverd. "De Waarheid" heeft het bestaan pas op 23 februari voor het eerst op de conferentie te reageren. In een beschouwing stelt de heer J. WOLFF, lid van het Dagelijks Bestuur, zonder van de inhoud of van het bestaan van documenten die de conferentie heeft geproduceerd melding te maken, dat in Brussel "de plank werd misgeslagen" als gevolg van een onjuiste beoordeling van de toestand in de EEG. De CPN-leiding lijkt niet genegen haar leden met de inhoud van die documenten in kennis te stellen, b.v. middels het door het wetenschappelijk bureau (IPSO) uitgegeven informatieblad INFO, zodat de partijleden niet in de gelegenheid zullen zijn (tenzij zij in het bezit zijn van het maartnummer van "Communistische Notities*)) het Brusselse en het CPN-standpunt met elkaar te vergelijken.

Na de conferentie heeft de CPN - zoals ook vroeger na conferenties al is voorgekomen - een demonstratie van "daadwerkelijke solidariteit" (in tegenstelling tot de "papieren solidariteit" op conferenties) gegeven om eventuele verwijten over afzijdigheid op het Westeuropese toneel te kunnen pareren. Op 14 maart vond in Amsterdam in aanwezigheid van een Schotse stakingsleider een "grote solidariteitsmeeting" plaats ter ondersteuning van de strijd van de Britse mijnwerkers, op touw gezet door een uit CPN-leden bestaand "solidariteitscomité", dat al in februari in het leven geroepen was. De heer W. NI, die namens het partijbestuur sprak, noemde "dit soort internationale solidariteit" de hoeksteen van de CPN-politiek ("De Waarheid" d.d. 16-3-1974).

Het onderhouden van bilaterale contacten met één of meer communistische partijen nadat een internationale conferentie gehouden is, zou inmiddels ook beschouwd kunnen worden als behorend tot het min of meer vaste reactie-patroon van de CPN-leiding na conferenties die niet tot haar tevredenheid zijn verlopen. Ongetwijfeld wil de partijleiding door deze handelwijze aantonen dat van een isolement van de CPN geen sprake is.

*) Een uitgave van de pro-russische dissidente communist en voormalig partijbestuurder BARUCH.

Na de conferentie van Brussel had de CPN bijzondere belangstelling voor de communistische partij van Groot-Brittannië (CPGB), die zich - evenals de CPN - tegenover de EEG zeer negatief opstelt. Erg hartelijk blijkt de verhouding echter niet te zijn. In "De Waarheid" van 25 maart verscheen een artikel naar aanleiding van een interview in het weekblad "De Groene" met de heer B. RA , lid van het partijbestuur van de CPGB. De heer RA wordt door de "Waarheid"-scribent vrij scherp terechtgewezen voor het feit dat hij er zich toe heeft laten verleiden uitspraken te doen over de CPN.

De verhouding tot de CPSU kwam onder de aandacht door de standpuntbepaling van de CPN inzake de behandeling van de dissidente Sowjetschrijver SOLZHENITZYN. In een eerste reactie op de uitwijzing sprak partijvoorzitter H. HOEKSTRA over "onverkwikkelijke taferelen"; hij verklaarde ervan overtuigd te zijn dat tussen de Sowjet-Unie en de Duitse Bondsrepubliek een geheime overeenkomst betreffende de uitwijzing was gesloten. Een moeilijkheid voor de CPN-leiding was dat zij zich weliswaar van de gebeurtenissen in de Sowjet-Unie wilde distancieren, maar toch niet de indruk wilde wekken zich te vereenzelvigen met de kritiek van "burgerlijke" zijde. Een middenweg werd bewandeld in een artikel van hoofdredacteur J.F. WOLFF in "De Waarheid" van 15 maart. De kritiek op de wijze waarop de Sowjetautoriteiten de kwestie hebben opgelost wordt staande gehouden, maar tevens wordt SOLZHENITZYN aangevallen omdat hij er blijk van heeft gegeven een tegenstander te zijn van het marxisme. Volgens WOLFF hadden de daaruit voortvloeiende meningsverschillen echter binnen de Sowjetstaat opgelost behoren te worden. Dat dat niet mogelijk is gebleken, acht hij een gevolg "van een revisionistische politiek, waarvoor anderen geen enkele verantwoordelijkheid kunnen nemen".

Naar aanleiding van verkiezingen in de Duitse Bondsrepubliek en in België besteedde "De Waarheid" - zij het erg summier - aandacht aan de communistische partijen in die landen. Voor wat betreft de Duitse zusterpartij (DKP) wist het CPN-dagblad slechts denigrerend te melden dat "de zich noemende Duitse Communistische Partij" met 2,2% van de stemmen "aanzienlijk" onder de kiesdrempel van 5% bleef ("De Waarheid" d.d. 5-3-74). In een tweetal artikelen over de verkiezingen in België komt een negatief oordeel over de Belgische communistische partij tot uiting. Dat de maoïstische groepering AMADA stemmen wist te behalen wordt toegeschreven aan de "negatieve houding" die de communistische partij zou hebben aangenomen ten tijde van de mijnwerkersstaking in januari.

De CPN-leden hebben in de afgelopen maanden via "De Waarheid" uitsluitend negatieve geluiden vernomen over de internationale communistische beweging. Positieve gezichtspunten die in de CPN-leiding nog wel voorkomen en bijvoorbeeld betrekking hebben op de ontwikkeling naar een Europese variant van het wereldcommunisme, dringen in het algemeen niet tot de ledenvergaderingen door. Bovendien is de verslaggeving in de partijpers over ontwikkelingen in de internationale communistische beweging al jarenlang zeer summier, waardoor bij de leden en de meeste kaderleden een zodanig gebrek aan interesse is ontstaan dat de partijleiding naar goeddunken het internationale beleid kan vaststellen.

*

* *

De CPN en de Statenverkiezingen

Verwachtingen

In CPN-kringen had men t.a.v. de resultaten van de Provinciale Staten optimistische verwachtingen en wel op grond van de volgende overwegingen:

- het ledental van de CPN is sinds 1 januari 1974 met duizend leden toegenomen. Uitgaande van de gedachte dat er een relatie bestaat tussen ledental en stemmental, zou een stijging van het ledental automatisch een toeneming van het stemmental te zien geven;
- van het overlopen van PvdA-leden naar de CPN zou ongetwijfeld een propagandistisch effect uitgaan;
- door haar vele activiteiten heeft de partij meer aansluiting gekregen met brede lagen van de bevolking.

Resultaten

De verwachtingen zijn niet in vervulling gegaan. Integendeel, de CPN leed - zoals uit onderstaand staatje blijkt - landelijk gezien zowel ten opzichte van de laatste Tweede Kamerverkiezingen als van de vorige Statenverkiezingen een duidelijk procentueel verlies.

	percentage	stemmen-aantal
Prov. Staten 1970	4.40	236.602
Tweede Kamer 1972	4.46	329.973
Prov. Staten 1974	3.52	237.822

Vergeleken met de Tweede Kamerverkiezingen in 1972 werd in alle provincies verlies geleden. In vergelijking met de vorige Statenverkiezingen wist de CPN zich te handhaven in de provincies Gelderland, Utrecht, Zeeland en Noord-Brabant. In de overige provincies leed zij verlies.

Provincies	PS - 1970		TK - 1972		PS - 1974	
	perc.	aantal	perc.	aantal	perc.	aantal
Groningen	14.2	35.816	8.6	26.940	8.1	23.830
Friesland	4.0	9.580	3.7	11.230	2.8	8.157
Drente	4.1	6.711	3.2	7.006	2.6	5.272
Overijssel	3.1	12.686	3.3	17.671	2.3	11.771
Gelderland	1.2	7.841	1.7	15.252	1.2	10.042
Utrecht	2.0	6.464	2.5	12.017	2.0	8.829
N-Holland	9.9	95.964	9.9	130.169	8.3	99.087
Z-Holland	3.4	41.707	4.2	71.988	3.0	45.640
Zeeland	0.8	1.097	1.1	2.034	0.8	1.368
N-Brabant	1.5	9.454	2.3	21.573	1.5	12.637
Limburg	2.6	9.202	2.8	14.093	2.5	11.189
Totaal		236.602		329.973		237.822

Het zwaarste verlies werd geleden in de provincie Groningen, waar de partij in 1970, dank zij het "Meis-effect", 14.2% van het aantal stemmen op zich verenigde, welk percentage bij de Tweede Kamerverkiezingen 1972 reeds daalde tot 8.6% en nu nog verder tot 8.1%.

Het grote verlies dat de partij - zowel ten opzichte van 1970 als van 1972 - in Noord-Holland leed (in beide gevallen van 9.9% naar 8.3%), komt voor een groot gedeelte op rekening van de steden Amsterdam en Zaanstad. In Amsterdam ging de CPN ten opzichte van 1970 2.5% en van 1972 2.1% achteruit; in Zaanstad resp. 2% en 2.3%.

Eén van de weinige regio's waar de CPN winst boekte was het mijngebied in Z.O.-Limburg. (P.S.'70: 6.6%; T.K.'72: 6.2%; P.S.'74: 6.7%). Deze winst werd met name geboekt in Heerlen en Hoensbroek.

Als gevolg van de verkiezingsuitslag daalt het aantal CPN-zetels in de Provinciale Staten van 28 (van de 680) in 1970 tot 19 (van de 693) in 1974. In Groningen verloor de partij 4 zetels; in Friesland, Drente, Overijssel, Noord-Holland en Zuid-Holland elk 1 zetel.

CPN-reactie op de verkiezingsresultaten

Ter verklaring van de door de CPN bij de verkiezingen behaalde resultaten bezigt de CPN-leiding de volgende argumenten.

1. In Amsterdam en andere grote steden is een kwart van de kiezers van de stembus weggebleven. (De CPN heeft zich overigens steeds op het standpunt gesteld dat zij een zodanig sterke binding heeft met haar electoraat dat de afschaffing van de opkomstplicht haar slechts in beperkte mate zou kunnen schaden).
2. De campagne via radio en t.v. heeft de afgelopen weken de vorm aangenomen van een rechtstreekse politieke censuur, die zich vóór alles richtte tegen de CPN.
3. In een periode waarin op vele bedrijven door het drijven van NVV-leiders als KOK nog een afwachtende houding is aangenomen, heeft de CPN onvoldoende haar eigen rol en eigen initiatief in de actie tot gelding gebracht.
4. De grote ledenwinst die de CPN in de afgelopen weken heeft geboekt en waarmee zij haar georganiseerde kracht heeft weten te versterken, heeft nog niet geleid tot vergroting van haar stemmeninvloed. Met name in de stedelijke centra is de versterking van de partij te laat op gang gekomen en vaak te aarzelend aangepakt.

*

* *

Conferentie van oppositionele vakbondsleden

Op zondag 3 maart j.l. werd door de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland - marxistisch-leninistisch (KEN/ml), op een zorgvuldig geheim gehouden plaats, een conferentie georganiseerd van oppositionele vakbondsleden. Op de conferentie, die kan worden gezien als een aanzet tot de vorming van de zogenaamde "Revolutionaire Vakbondsoppositie" (RVO), zouden ongeveer 50 personen, afkomstig uit Rotterdam, Amsterdam en Groningen aanwezig zijn geweest. De meerderheid van de aanwezigen bleek werkzaam in de havens en de metaalindustrie; vrijwel alle aanwezigen verklaarden lid te zijn van een bij het NVV aangesloten vakbond.

De belangrijkste onderwerpen van gesprek waren de situatie aan het loonfront in Nederland en de ervaringen met de organisatie van de loonstrijd en met het voeren van oppositie in de vakbonden. De conferentie had, volgens een publicatie in "Rood Front", het blad van de partijcellen van de KEN/ml, een succesvol verloop en werd besloten met het eensgezind aannemen van een resolutie. In de resolutie stelde de conferentie vast dat de "aanval op het levenspeil van de arbeidersklasse door middel van opdrijving van het tempo, reorganisaties, intimidatie en loondaling, de afgelopen maanden zijn hoogtepunt vond in de golf van prijsstijgingen en het 30 gulden-loondictaat, dat door de kapitalisten, in samenwerking met de regering Den UYL werd doorgezet". De afweerstrijd van de arbeiders wordt, aldus de resolutie, bovendien nog door de vakbondsleiding verraden, doordat zij eisen stelt, die een regelrechte loondaling betekenen voor de arbeiders. De vakbondsleidingen zouden bovendien strijdbare arbeiders, die de door hen gevoerde politiek in gevaar kunnen brengen, door royement buitenspel trachten te zetten.

De aanwezigen op de conferentie stelden vast dat het er nu om gaat vastberaden de strijd tegen de aanvallen van de kapitalisten en de regering Den UYL te organiseren, daarbij forse loonsverhogingen te eisen en de "handlangersfunctie" van de vakbondsleidingen aan te tonen. De strijd kan, aldus de resolutie, alleen succesvol gevoerd worden als binnen de vakbonden de oppositie georganiseerd wordt. Het doel van die oppositie is het isoleren van de vakbondsbestuurders en het winnen van

"collega's voor de consequente strijd in het kader van de vorming van het revolutionaire eenheidsfront van de arbeidersklasse". De KEN/ml zal aan de strijd tegen loonroof en prijsopdrijving, tegen de kapitalisten, hun regering en de vakbondsleiding, leiding moeten geven.

*
* *

COMMUNISTISCH STREVEN NAAR EUROPESE VAKBONDSEENHEID

Inleiding

In de maand januari heeft in Genève een ontmoeting plaatsgevonden, waaraan werd deelgenomen door bijna 200 vertegenwoordigers van Oost- en Westeuropese vakverbonden aangesloten bij het communistisch georiënteerde Wereldvakverbond (W.V.V.), het sociaal-democratische Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen (I.V.V.V.) en het confessioneel georiënteerde Wereldverbond van de Arbeid (W.V.A.).

Na deze bijeenkomst werd een communiqué verspreid waarin werd gesteld dat overeengekomen is "de nationale vakverbonden aan te bevelen een Europese vakbondsconferentie bijeen te roepen over humanisering van de arbeidsomgeving over veiligheid, gezondheid en welzijn in het werk". Zo mogelijk nog in 1974.

Het mag dan waar zijn dat de Westeuropese pers en Westeuropese vakbondskringen over het algemeen dit besluit niet kwalificeerden als een toegeven aan Oosteuropese verlangens, het is ook waar dat de pers in Oost-Europa dit resultaat als een succes presenteerde.

Zo sprak het Oostduitse weekblad voor internationale politiek en economie Horizont (nr.9/1974) over "de grote betekenis" van deze samenkomst voor "de verdere ontwikkeling van de vakbeweging in Europa" en noemde het de bijeenkomst het gevolg van "de vermindering van de internationale spanningen", die ook "voor de samenwerking op vakbondsniveau nieuwe perspectieven opent". Het Oostduitse partijdagblad Neues Deutschland van 29 januari stelde dat de bijeenkomst in Genève er gekomen is dankzij de sfeer van "ontspanning in de internationale arena" en "ondanks de tegenwerking van agressieve imperialistische kringen", daarbij in het midden latend of deze binnen dan wel buiten de vakbondswereld gezocht moeten worden. Het doel - aldus het blad - is het "realiseren van samenwerking van de Europese vakbonden, die leidt tot samenwerking op brede basis bij het veilig stellen van de vrede" als voorwaarde voor de behartiging van de "echte" arbeidersbelangen.

Deze doelomschrijving is op het eerste gezicht simpel en aanvaardbaar, maar bevat in feite een dubbele bodem.

In communistische optiek wordt n.l. een toestand van vrede tussen "staten met verschillende maatschappelijke systemen" (zoals de neutrale term luidt voor het verschil tussen "socialistische" en "kapitalistische" samenlevingen) gekenmerkt door een verhouding van "vreedzame coëxistentie".

Dit is "een vorm van klassenstrijd", waarin bewust wordt afgezien van gewapende conflicten, die nucleaire risico's met zich brengen. Er is echter allerminst plaats voor ideologische coëxistentie en het einddoel - de vestiging van het socialisme naar marxistisch-leninistische trant - blijft volledig overeind. Slechts indien vreedzame coëxistentie volledig is aanvaard, zou overgegaan kunnen worden tot behartiging van de - zoals Neues Deutschland dat noemt - "echte" arbeidersbelangen: de uitbanning van het "kapitalistische" (incl. het sociaal-democratische) systeem en vervanging door een "socialistisch" stelsel. Simpel gesteld is volgens Neues Deutschland derhalve internationale vakbondssamenwerking een middel om de vestiging van het socialisme naar Oosteuropes model tot stand te brengen.

W.V.V.-streven naar "eenheid van actie"

De bijeenkomst in Genève kwam uiteraard niet uit de lucht vallen. Zij past in een jarenlang streven van de Oosteuropese vakbonden en van het onder Sowjet-hegemonie staande W.V.V. om te komen tot internationale samenwerking.

Zo werd bv. door het 4e W.V.V.-congres van 1957 in een open brief aan alle internationale vakbondsorganisaties gesteld dat "... nu het ogenblik is aangebroken om eenheid van actie als uitgangspunt te nemen voor een intensieve ontwikkeling van het vakbondswerk, zowel op nationaal als op internationaal niveau... Als wij samenwerking tussen alle vakbondsleden realiseren, dan kunnen wij uitgroeien tot een onoverwinnelijke macht in dienst van de vooruitgang, de vrijheid." *)

Zo stelde ook het 6e W.V.V.-congres (Warschau 1965) deze eenheid van actie en samenwerking aan de orde. Secretaris-generaal SA riep toen op tot "effectieve samenwerking terzake van specifieke onderwerpen met o.a. het I.V.V.V., in het bijzonder binnen de International Labour Organisation..**") Hij onderstreepte de noodzaak van een "wereldvakbonds-

*) Neues Deutschland, 16 oktober 1957

***) De International Labour Organisation (I.L.O.) is een in 1919 opgericht, thans bij de Verenigde Naties aangesloten orgaan dat tot taak heeft de bevordering van de werkgelegenheid en de stijging van de levensstandaard over de hele wereld, o.m. door het aannemen van conventies, het doen van aanbevelingen en het opstellen van resoluties. De conventies en aanbevelingen moeten aan de jaarlijkse Internationale Arbeidsconferentie (= de algemene ledenvergadering) worden voorgelegd ter acceptatie. De ledenlanden worden in de ILO vertegenwoordigd door twee regeringsvertegenwoordigers, een werknemers- en een werkgeversvertegenwoordiger. Voor de Oosteuropese landen heeft dit uiteraard-vanwege het centralistische karakter van deze staten en het feit dat de staat als werkgever fungeert- eenvormigheid van deze vertegenwoordiging tot gevolg.

conferentie....., waaraan iedere organisatie zou moeten deelnemen en waarvan het fundamentele doel zou moeten zijn de verdediging van de vrede, de sociale vooruitgang, de nationale soevereiniteit en de democratische vrijheid".

Deze en soortgelijke oproepen vonden nauwelijks weerklank. Toen echter vanaf het einde van de zestiger jaren onder invloed van het streven naar ontspanning tussen Oost en West de contacten op verschillende maatschappelijke terreinen (jeugdorganisaties, vrouwenverenigingen, vredesorganisaties e.d.) zich gestaag uitbreidden, leek ook het klimaat voor vakbondstoenadering gunstiger. De omvang van de bilaterale betrekkingen tussen West- en Oosteuropese vakbonden is sindsdien ontegenzeggelijk toegenomen. Dit betekende echter niet dat, toen tijdens het 8e W.V.V.-congres (15-22 oktober 1973 te Varna, Bulgarije) opnieuw oproepen om eenheid en samenwerking werden gedaan, onmiddellijk van Westeuropese vakbondszijde enthousiast werd gereageerd. Men leek eerder een sceptische en afwachtende houding aan te nemen, zoals men ook had gedaan toen een klein jaar eerder al - tijdens een zitting van de Algemene Raad van het W.V.V. (Boekarest, november 1972) - W.V.V.-voorzitter PA. aankondigde dat het 8e W.V.V.-congres zich intensief met samenwerking zou bezighouden. Bij die gelegenheid had Sowjetvakbondsvoorzitter SH. nog eens uitdrukkelijk als belangrijkste W.V.V.-taak voor de toekomst "de eenheid van actie in de strijd voor de vitale arbeidersbelangen, voor vrede en sociale vooruitgang" genoemd.

Wat nu voor het W.V.V. het doel van een dergelijke "eenheid van actie" is, is in april 1971 tijdens een in Parijs gehouden zitting van het Executief Bureau van het W.V.V. openlijk geformuleerd. Toen heette het nl. dat het mogelijk is "op basis van praktische en concrete arbeid een meer uitgebreide politieke actie te ontwikkelen die voordelig is voor de door het W.V.V. benadrukte principes.....".

Wat hierbij moet worden gedacht werd duidelijk toen de Algemene Raad van het W.V.V. in december 1971 de conclusie van het Executief Bureau bekrachtigde en stelde dat het uiteindelijke doel is de "meer doeltreffende behartiging van de arbeidersbelangen door uit te gaan van de klasseconceptie van het W.V.V."

Aangezien deze klasse-conceptie een marxistisch-leninistische is - het W.V.V. is immers een communistische mantelorganisatie - kan er slechts sprake zijn van een dergelijke doeltreffende belangenbehartiging als deze in handen is gelegd van "de voorhoede der arbeidersklasse", de communistische partij. Zo is de fase van "de dictatuur van het proletariaat" bereikbaar, die in marxistisch-leninistische optiek uiteindelijk noodzakelijkerwijze zal leiden tot het ontstaan van een communistische samenleving.

Aanzet tot een Europese vakbondsconferentie

Hoewel dus met recht en reden gesteld kan worden dat aan de bijeenkomst in Genève een jarenlang W.V.V.-streven naar internationale samenwerking is voorafgegaan, bestaat er volgens het Oostduitse weekblad Horizont tussen beide fenomenen geen direct oorzakelijk verband. Een dergelijk verband wordt wel gelegd met een begin 1970 door de Poolse vakbonden gelanceerd idee tot het houden van een pan-Europese vakbondsbijsenkomst.

Vanaf het begin is deze gedachte - aldus het Oostduitse weekblad - wel ondersteund door het W.V.V., terwijl ook "enige bij het I.V.V.V. aangesloten nationale vakbonden en autonome organisaties ermee instemden".

De Poolse vakbonden hadden als onderwerp voor een dergelijke conferentie de Europese veiligheid voorgesteld en zouden hun uitnodiging slechts gericht hebben tot een klein aantal Westeuropese vakbondsorganisaties: de Zweedse Landesorganisationen (L.O.), de Westduitse D.G.B., de Italiaanse sociaal-democratische U.I.L. en het Nederlandse N.V.V.: d.w.z. organisaties die reeds met de Poolse vakbonden relaties hadden aangeknoopt.

Dit initiatief liep echter uit op een weigering, waarin vooral de Westduitse D.G.B. een belangrijk aandeel schijnt te hebben gehad. Zij stelde nl. niet aan een dergelijke conferentie te kunnen deelnemen zolang het probleem van de betrekkingen met de Oostduitse vakbonden niet was opgelost. Het zou nog tot oktober 1972 duren voordat er sprake was van een eerste officiële ontmoeting tussen de Oostduitse F.D.G.B. en de Westduitse D.G.B.

Deze weigering had alleen maar tot gevolg dat het voorstel in september 1970 opnieuw werd gelanceerd, hoewel nu gericht op een ander onderwerp. Dit gebeurde tijdens een bezoek van een delegatie van de tot het W.V.V. behorende Franse C.G.T. aan de Poolse vakbonden.

In een gemeenschappelijk communiqué werd toen gesteld dat de twee vakverbonden "de ontwikkeling van de betrekkingen binnen de Europese vakbeweging... aan een onderzoek hadden onderworpen". Zij gaven uitdrukking aan hun belangstelling voor "de gedachte om een Europese vakbondsconferentie bijeen te roepen, gewijd aan sociale, economische en beroepsproblemen van alle arbeiders in Europa". Een dergelijke ontmoeting zou bijdragen aan "de ontspanning, aan een beter wederzijds begrip en aan de normalisering van de wederzijdse relaties en de samenwerking tussen de vakbonden in Europa".*)

*) Le Peuple, 16-31 oktober 1970

Een jaar na deze Frans-Poolse ontmoeting werd in Moskou een conferentie gehouden van vakbondsvertegenwoordigers. Daaraan werd deelgenomen door afgevaardigden uit de Sowjet-Unie, Bulgarije, de DDR, Hongarije, Polen, Roemenië en Tsjechoslowakije. Bovendien door vertegenwoordigers van twee belangrijke bij het W.V.V. aangesloten Westeuropese vakorganisaties: de Franse C.G.T. en de Italiaanse C.G.I.L. De secretaris-generaal van het W.V.V., Pierre GE , woonde de bijeenkomst bij.

Deze conferentie, die blijkens een op 9 september 1971 gepubliceerd communiqué gehouden werd in "een sfeer van eenheid, vriendschap en wederzijds begrip" had tot uitsluitend doel de gedachte van een pan-Europese vakbondsconferentie te stimuleren. "Tijdens de bijeenkomst heeft men gesproken over de kwestie van een binnen het kader van de I.L.O. te houden Europese vakbondsconferentie over voor de arbeiders interessante economische en sociale problemen..."*)

Nieuw was dus in dit stadium de gedachte aan een conferentie binnen I.L.O.-verband. Overigens een idee met goede mogelijkheden omdat de vakbondsorganisaties uit de verschillende landen binnen dit kader verplicht zijn relaties te onderhouden en omdat het zonder al te veel moeilijkheden mogelijk zou kunnen zijn de nadruk erop te leggen dat een dergelijke bijeenkomst zijn nut zou kunnen hebben voor de werkzaamheden binnen I.L.O.-verband.

C.G.T. en C.G.I.L.: alternatieve wegen naar vakbondseenheid

Korte tijd na deze conferentie in Moskou vond - op 17 september 1971 - in Rome een zitting plaats van een coördinatiecommissie van C.G.T. en C.G.I.L. waar "kwesties verbonden met het houden van een internationale conferentie van Europese vakbonden binnen I.L.O.-verband over economische en sociale problemen" aan de orde kwamen en waar men zich uitsprak voor het houden daarvan.

Tijdens dezelfde commissiezitting werd bovendien nog een ander voorstel gedaan met betrekking tot internationale vakbondssamenwerking, hoewel op beperkter schaal.

Blijkens het gezamenlijk communiqué van C.G.T. en C.G.I.L. sprak men zich nl. ook uit voor het houden van een Westeuropese vakbondsconferentie. Het heette toen dat "met het oog op de ernstige sociale konsekwenties, die voort kunnen vloeien uit de monetaire crisis..." de C.G.T. en de

*) Le Peuple, 1-15 oktober 1971

C.G.I.L. het noodzakelijk achten een dergelijke conferentie te houden teneinde "... een standpunt te kunnen bepalen en gezamenlijk initiatieven te kunnen nemen ter bescherming van de belangen van de arbeiders". De C.G.T.-C.G.I.L.-commissie constateerde voorts met voldoening dat "soortgelijke gedachtes zich manifesteren binnen verschillende vakcentrales, binnen het Europees Verbond van Vrije Vakverenigingen*) en binnen het Wereldverbond van de Arbeid".

Het is niet geheel en al onmogelijk dat dit initiatief voortkwam uit bezorgdheid over de situatie. Anderzijds is het wel opmerkelijk dat dit zo kort na de bijeenkomst in Moskou gebeurde en dat dit past in een communistische taktiek zo mogelijk alternatieve wegen ter bereiking van een eenmaal gesteld doel - de eenheid in de Europese vakbeweging - open te houden.

Het is vooral de C.G.I.L. geweest die zich heeft ingespannen voor een Westeuropese vakbondsconferentie, terwijl de C.G.T. zich meer inzette voor de pan-Europese variant.

Het is niet onmogelijk dat deze C.G.I.L.-opstelling samenhangt met het streven van deze vakbond om het vertrouwen te winnen van de andere Italiaanse vakbonden, de christen-democratische C.I.S.L. en de sociaal-democratische U.I.L., met het doel op nationaal niveau tot grotere samenwerking te komen. Een C.G.I.L. die al tijdens het W.V.V.-congres van 1965 duidelijk had gemaakt zich niet langer te willen beschouwen als een verlengstuk van de CP en die tijdens haar 8e congres in juli 1973 het besluit nam dat haar communistische leden binnen een jaar hun functies binnen de CPI zouden moeten opgeven.**)

Op nationaal niveau heeft deze C.G.I.L.-strategie duidelijk succes gehad, want medio 1973 werd met de andere Italiaanse vakbonden in principe overeengekomen in de toekomst op te gaan in één organisatie.

Op West Europees niveau werd het C.G.I.L.-streven echter voortijdig door een I.V.V.V.-initiatief doorbroken. In februari 1973 werd namelijk in Brussel het Europees Verbond van Vakverenigingen (E.V.V.) opgericht, waarbij zich 17 tot het I.V.V.V. behorende Westeuropese vakbondsorganisaties aansloten.

*) De regionale Westeuropese organisatie van I.V.V.V.-leden

***) Onlangs heeft het Italiaanse communistische dagblad l'Unita bekend gemaakt dat 16 hoge C.G.I.L.-functionarissen hun zetel in het centraal comité van de C.P.I. ter beschikking hebben gesteld

Tijdens het oprichtingscongres van dit E.V.V. werd weliswaar het besluit genomen dit nieuwe verbond een "open" karakter te geven, zodat toetreding van tot andere internationale organisaties behorende vakbonden in principe mogelijk zou zijn, maar toen de C.G.I.L. kenbaar maakte in toetreding geïnteresseerd te zijn, werd daarop niet enthousiast gereageerd. Zo zou op 18 oktober 1973 E.V.V.-secretaris-generaal RO nog hebben gezegd open te staan voor besprekingen met de C.G.I.L., maar - zo stelde hij - "als zij tot ons willen toetreden, dan bestaat daarvoor niet de mogelijkheid".

Het 8e W.V.V.-congres: statutaire wijzigingen

Tezelfdertijd dat RO deze opmerking maakte, was in Varna (Bulgarije) het W.V.V. voor haar 8e congres bijeen. Tijdens dit congres werd door de secretaris-generaal van de C.G.I.L., Luciano LA, een voorstel gedaan tot wijziging van de statuten, hetgeen blijkens de verslagen in de internationale pers binnen het W.V.V. nogal wat stof zou hebben doen opwaaien.

LA stelde namelijk voor om de statuten zodanig te wijzigen dat er behalve het tot nu gebruikelijke normale lidmaatschap ook een geassocieerd lidmaatschap met een grotere autonomie en onafhankelijkheid mogelijk zou worden.

Verzet tegen dit voorstel kwam voornamelijk van de zijde van de Franse C.G.T. met het argument dat een dergelijke aanpassing het W.V.V. zou verzwakken. De steun die de Sovjetvakbonden aan dit voorstel gaven samen met de Hongaarse delegatie bleek echter beslissend. Wel kwam als compromis uit de bus dat de omschrijving van een dergelijk geassocieerd lidmaatschap nog aan de orde zou komen tijdens de eerstvolgende samenkomst van de Algemene Raad van het W.V.V.

De gedachte die bij het W.V.V. leefde over een dergelijke verandering werd duidelijk verwoord door haar secretaris-generaal GE: "Wij willen een nieuwe opening creëren ten behoeve van het streven naar eenheid door die organisaties, die niet zijn geaffilieerd met het W.V.V. maar die wel ermee samen willen werken, de gelegenheid te geven te kiezen voor de status van geassocieerd lid...".

Bij de C.G.I.L. speelde echter duidelijk ook haar eigen positie een rol bij de formulering van dit voorstel: de C.G.I.L. opteerde zelf voor een dergelijke vorm van lidmaatschap.

Wat de Italianen met een dergelijke verandering hoopten te bereiken maakte C.G.I.L.-leider LA ondubbelzinnig duidelijk in het Italiaanse blad Avanti van 18 oktober 1973: "Wat moet er gedaan worden om het tot eenheid voerende proces op vakbondsterrein internationaal te versnellen? In West-Europa hebben wij sociaal-democratische partners, maar zij vertegenwoordigen miljoenen arbeiders, zij leiden grote massaorganisaties. Bovendien is de geschiedenis van de vakbeweging in Europa ... voor een belangrijk deel de geschiedenis van deze organisatie. Om met hen in discussie te kunnen treden, om met hen te kunnen werken - - zoals wij van de C.G.I.L. doen met het E.V.V. - - moet er in contact getreden worden met deze miljoenen arbeiders. Dit betekent een streven om de klassegeest in hen op te wekken en een streven hen in anti-kapitalistische acties te betrekken".

Maar behalve dat deze C.G.I.L.-behoefte is ingegeven door haar toenaderingspogingen tot het E.V.V., is zij waarschijnlijk ook verklaarbaar uit het feit dat de C.G.I.L. zich - binnen het kader van het reeds eerder gesignaleerde eenheidsstreven in de Italiaanse vakbondswereld - meer aanvaardbaar wil maken voor de twee andere grote Italiaanse vakverbonden: de C.I.S.L. en de U.I.L..

De houding van de C.G.T. echter in deze zaak is van totaal andere aard dan van de C.G.I.L.. Het is uit het voorgaande duidelijk dat de C.G.I.L. ook aan reeds bij het W.V.V. als normaal lid aangesloten organisaties de mogelijkheid wil geven om te kiezen voor een lossere verband. Dat de C.G.T. daar duidelijk anders over denkt bleek uit de woorden van haar secretaris-generaal SE , die volgens l'Humanité van 18 oktober 1973 verklaarde dat een dergelijke strukturaanpassing zou moeten bijdragen aan de versterking van het W.V.V. en niet zou mogen leiden tot verzwakking en die liet blijken er niets voor te voelen dat organisaties, die reeds volledig W.V.V.-lid zijn, zouden kunnen kiezen voor een geassocieerd lidmaatschap.

Vanuit communistisch standpunt is deze C.G.T.-opstelling begrijpelijk: dergelijke praktijken zouden afbreuk kunnen doen aan de W.V.V.-eenheid en daarmee in uiterste konsekwentie aan de leidende rol van de C.P.S.U. Hetgeen volledig in strijd zou zijn met het zo vaak benadrukte principe van het proletarisch internationalisme.

Het feit dat de Sowjetvakbonden zich ondanks dit achter het Italiaanse voorstel hebben geplaatst doet het vermoeden rijzen dat er sprake zou kunnen zijn van een politieke manoeuvre met het doel door middel van een voor Westeuropese vakbonden meer aanvaardbare C.G.I.L. de communistische vakbeweging een betere uitgangspositie te geven voor internationale samenwerking.

Dit vermoeden wordt nog versterkt door wat SE van de C.G.T. tijdens het 8e W.V.V.-congres stelde en wat door het congres niet werd tegengesproken: "...(wij) zullen... voortgaan met het verlenen van steun aan een grotere expansie van bilaterale en multilaterale relaties tussen alle Europese vakbondsorganisaties, zonder enige uitzondering. Wij zullen vasthouden aan de gedachte dat een Europese vakbondsconferentie ... een belangrijke bijdrage kan leveren aan die toenadering die door alle arbeiders overal oprecht wordt gewenst.... Wij onderschrijven zonder reserve de idee over de noodzaak tot het scheppen van de noodzakelijke voorwaarden voor oprichting van een enkele vakbondsorganisatie, welke alle arbeiders van ons continent verenigt".

De I.L.O.-bijeenkomst: een mijlpaal op de weg naar eenheid?

De op 19 januari van dit jaar in Genève gehouden bijeenkomst van vakbondsleiders uit heel Europa lijkt een direct gevolg van het eerder genoemde begin 1970 gelanceerde initiatiefvoorstel van de Poolse vakbonden voor het houden van een pan-Europese vakbondsconferentie. Zoals eerder vermeld was dit voorstel in september 1971 zodanig geëvolueerd dat er gesproken werd van een "... binnen het kader van de I.L.O. te houden Europese vakbondsconferentie".

Vanaf dat tijdstip is daar bij alle mogelijke gelegenheden gestadig naar toe gewerkt, vooral door de Sowjetvakbonden. Zo b.v. tijdens een bezoek van de directeur-generaal van de I.L.O., JE , aan Moskou, toen deze met vakbondsvoorzitter SH sprak over "een Europese vakbondsconferentie binnen het kader van de tweede Europees-regionale I.L.O.-conferentie". Uiteraard is ook deze kwestie bij bilaterale contacten tussen Oost- en Westeuropese vakbonden aan de orde geweest. Maar bovendien werden aan dit onderwerp - naar verluidt op door de Sowjet-Unie geïnspireerd initiatief van het Finse vakverbond - informele besprekingen gewijd tussen leiders van het Oostduitse vakverbond F.D.G.B., van de Hongaarse en van de Sowjetvakbonden. Van Westeuropese zijde werd daaraan deelgenomen door de Britse T.U.C., de Zweedse L.O. en de Westduitse D.G.B.. In juli 1973 waren deze besprekingen zo ver gevorderd dat een communiqué werd uitgegeven waarin werd gesteld dat de deelnemers van mening waren dat het "aanbeveling zou verdienen om besprekingen te voeren tussen leidinggevende Europese vakbondsfunctionarissen".

Deze bijeenkomst zou - zo werd besloten - op 19 januari 1974 in Genève worden gehouden binnen het kader van "de tweede Europees-regionale I.L.O.-conferentie". Daarmee was dan het voorlopige doel van de Oosteuropese vakbonden en het W.V.V. bereikt.

De I.L.O.-bijeenkomst zelf werd gekenmerkt door een opvallend vriendelijke opstelling van de deelnemende partijen t.o.v. elkaar, waarbij naar het schijnt de Sowjetvakbondsafgevaardigden de kroon spanden. Zij zouden naar het heet op geen enkele wijze pressie hebben uitgeoefend om dat wat hen vóór ogen moet hebben gestaan te bereiken: de oprichting van een permanent apparaat voor samenwerking tussen Oost en West.

Als het door SE tijdens het 8e W.V.V.-congres geformuleerd doel - de oprichting van een enkele vakbondsorganisatie voor het hele continent - in aanmerking wordt genomen, dan zal het duidelijk zijn dat dit niet is bereikt.

Ten eerste wilde men van communistische zijde een formele bijeenkomst; er vond slechts een informele bijeenkomst plaats zonder specifieke agenda. Zelfs zo informeel dat D.G.B.-vertegenwoordiger MU sprak van "een bijeenkomst van de werknemersgroep van de regionale I.L.O.-conferentie" en zijn collega VE van "een bijeenkomst van Europese vakbondsleiders".

Ten tweede wensten de Oosteuropese vakbonden en het W.V.V. een zekere institutionalisering van de relaties tussen Oost- en Westeuropese vakbonden. Volgens sommige vakbondszegeleden zouden vooral Sowjetvakbondsfunctionarissen zich zeer ingespannen hebben voor oprichting van een "verbindingscomité" dat buiten het I.L.O.-kader zou moeten opereren. De meerderheid van de Westeuropese afgevaardigden zou dit hebben verworpen. De Westduitse D.G.B. zag juist als het belangrijkste resultaat de beslissing dat "samenkomsten slechts plaats kunnen vinden binnen het kader van de I.L.O."

Ten derde streefden de Sowjetvakbonden en het W.V.V. naar het verkrijgen van instemming met de principiële gedachte aan "eenheid van actie en voortdurende uitwisseling van opinies bij de oplossing van problemen, die alle arbeiders en vakbonden aangaan". In plaats daarvan beperkte men zich tot een conferentie die "zo mogelijk" voor 1975 gehouden zou moeten worden en die slechts zal handelen over een zo oncontroversiëel onderwerp als "humanisering van de werkomgeving". In een Westduitse vakbondspublicatie werd zelfs op 25 januari uitdrukkelijk gesteld dat "politieke en ideologische kwesties geen onderwerp van gesprek zullen gaan vormen".

Ondanks dit alles is het de vraag of de Oosteuropese vakbonden en het W.V.V. ontevreden hoeven te zijn over het bereikte resultaat.

Zij zijn er toch maar in geslaagd om voor het eerst een min of meer permanente multilaterale gespreksbasis te creëren met de andere internationale vakbondsorganisaties als een initiële stap in de richting van het door de Sowjetvakbonden nagestreefde doel van een geheel Europa omvattende

organisatie. Zeker, ze zouden liever gezien hebben dat er een orgaan tot stand was gebracht voor het bijeenroepen van vergaderingen. Toen dit onhaalbaar bleek koos men tenslotte - naar het lijkt uit pragmatische overwegingen - voor samenkomsten binnen I.L.O.-kader. Als men aanneemt dat het uiteindelijk te bereiken doel nog steeds een heel Europa omvattende organisatie is, dan is het aannemelijk dat het W.V.V., de Sowjetvakbonden en hun geestverwanten het nu bereikte resultaat zullen proberen te gebruiken als uitgangsstelling op weg naar dit doel. Voor de Oosteuropese vakbonden met hun ongeveer 134 miljoen leden een aantrekkelijk doel omdat zij in ledental de Westeuropese vakbondsorganisaties verre overtreffen en op basis daarvan ongetwijfeld goede mogelijkheden zien om binnen een dergelijk pan-Europese organisatie een machtige en richtinggevende positie te verwerven.

*

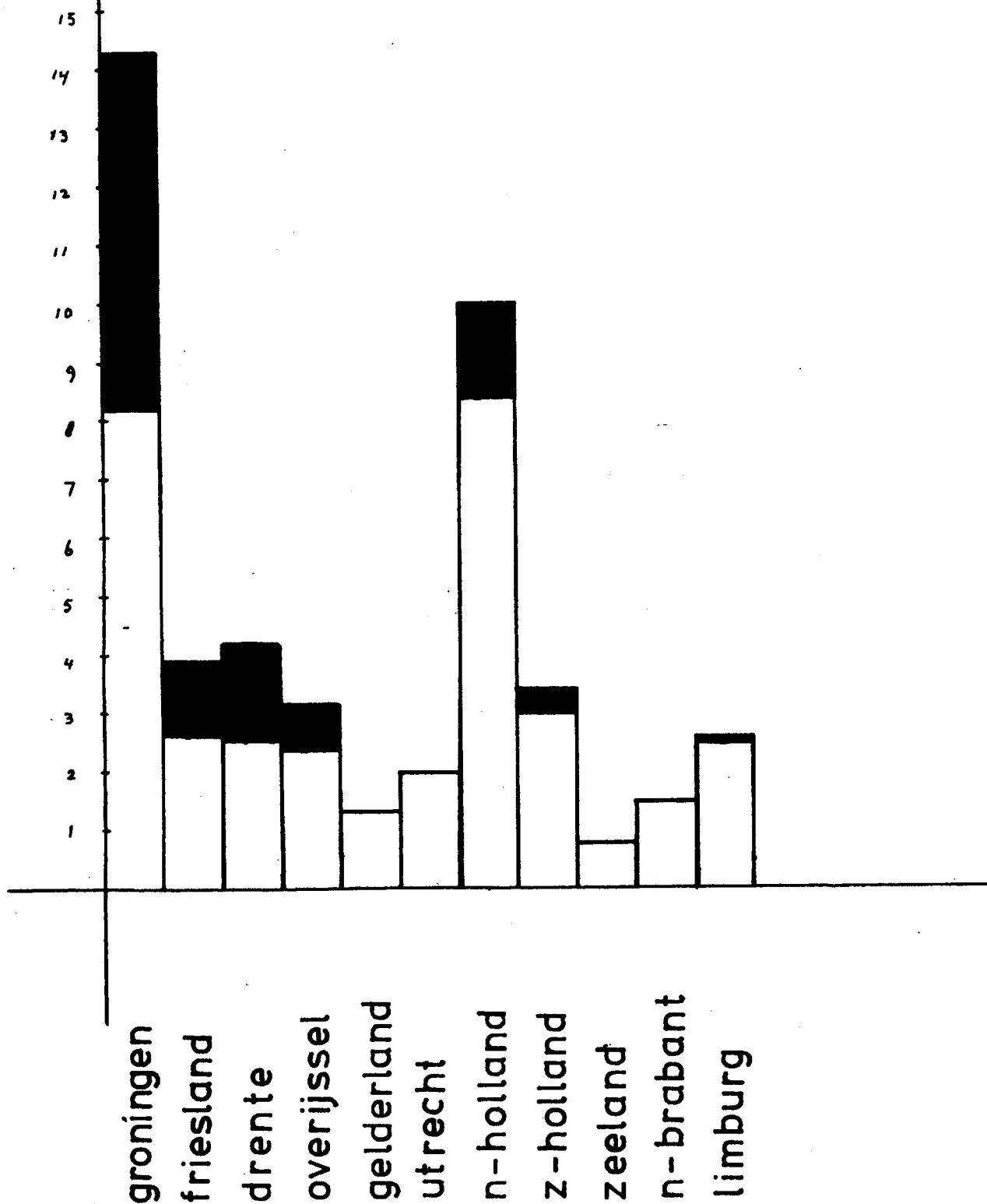
* *

provinciale staten
vergelijking 1974 / 1970

C P N

percentage

■ verlies

provinciale staten 1974

vergeleken met Tweede Kamer 1972

CPN

percentage

■ verlies

